

[Sára Mazúchová](#)

28. března 2025

Největší úlevu od drahých energií by přineslo alespoň krátkodobé zrušení či zastropování cen emisních povolenek, myslí si čeští ekonomové a zástupci byznysu. Evropská komise však o konci „desátku“ z každé vypuštěné emise nechce slyšet. Naopak přichází s vlastním plánem, jak elektřinu a plyn na starém kontinentu zlevnit.

Brusel má pro dostupnou energii Akční plán. V něm říká, že levnější elektřinu přinese samotná dekarbonizace, respektive kroky, které k ní povedou. Podle dokumentu jsou tu energie drahé proto, že se Unie zastavila „na půli cesty“ k bezemisní ekonomice.

Pokles nákladů na dovoz fosilních paliv do EU má evropskému rozpočtu přinést až 130 miliard eur ročně do roku 2030, a do roku 2040 dokonce 260 miliard ročně, uvádí dokument. Jenže tam, kde jsou úspory, vznikají i náklady.

Modernizace sítí, která je pro přechod na bezemisní energetiku potřeba, bude stát jen v této dekádě 584 miliard eur. Evropská komise poznamenává, že elektrické sítě potřebují mohutné investice tak jako tak. Současná evropská energetika je totiž z velké části dědictvím minulého století, ať už jde o přenosovou soustavu, nebo o samotné elektrárny. A na současné trendy, jako je například růst datových center, prostě nestačí.

Každopádně odborníci už dlouho varují, že se kvůli modernizaci sítí budou každým rokem zvyšovat poplatky za distribuci, které každý platí ve svých účtech za elektřinu. Ale

akční plán navrhuje, aby to platily státní rozpočty, nikoliv lidé a firmy, tedy aby se poplatky za distribuci již dále nezvyšovaly, nebo dokonce aby se snížily. Komise rovněž doporučuje snížit daň z elektřiny na nulu a daň z přidané hodnoty na pět procent, a to zejména u zranitelných domácností a energeticky náročných firem.

Státní kasy mají podle komise financovat i takzvané „energetické politiky“, tedy například podporu výkupu zelené elektřiny. Na té se podílejí domácnosti tím, že platí poplatek za obnovitelné zdroje energie – zhruba 600 korun za megawatthodinu. Sečteno podtrženo: čtyřčlenná rodina se spotřebou osmi MWh elektřiny ročně by díky takovým opatřením mohla ušetřit zhruba devět tisíc korun ročně.

Posvátná povolenka

Podle ekonomy a předsedy Národní rozpočtové rady Mojmíra Hampla se na evropské státní rozpočty v poslední době valí další a další náklady. Obrana, deglobalizace světa, energetika – to všechno si žádá stamiliardové investice. A pokládat na bedra státních kas ještě další účty za modernizaci sítí a jiné potřeby dekarbonizace není řešení. „V Evropské unii máme prostě příliš mnoho drahých priorit. Důsledkem toho, že nechceme některé ze stávajících priorit obětovat, je jenom zvyšování potenciálních nákladů pro národní rozpočty,“ říká Hampl.

Pokud to EU myslí vážně a opravdu by chtěla ulevit lidem a firmám od drahých energií, měla by se podle Hampla zamyslet nad cenou emisních povolenek. Jenže to aktuálně na stole není. „Evropská komise vůbec nechce uvažovat o tom, že bychom sáhli na tu posvátnou krávu, která se jmenuje povolenka. O ní se vůbec nesmí ani debatovat. Přitom je to podstatná a stále se zdražující část ceny elektřiny,“ dodává Hampl. Podle vyjádření Evropské komise, které MF DNES získala, zrušení emisních povolenek skutečně není na stole. Komise argumentuje tím, že systém pro obchodování s emisemi neznamená pouze náklady. Generuje také příjmy, které jsou investovány do čistých zdrojů energie a do ochrany zranitelných zákazníků. Díky systému ETS jsou nyní emise, se kterými se obchoduje, přibližně o polovinu nižší než v roce 2005, uvádí komise.

Trh je skeptický

V dokumentu se dále píše, že by si Evropská unie měla posvítit na trh se zemním plynem a „zabránit obchodním praktikám narušujícím tržní ceny“. Zmiňuje taky potřebu zpopularizovat takzvané PPA kontrakty – dlouhodobé smlouvy mezi výrobcí elektřiny a jejími odběrateli, například energeticky náročnými firmami. Často se též v plánu mluví o tom, že ekologickou transformaci brzdí zdoluhavé povolovací procesy. Získat třeba povolení pro projekt přenosové soustavy trvá až sedmnáct let.

Co se týče domácností, podle Akčního plánu by měly být finančně zvýhodněny ty, které jsou schopné svou spotřebu přizpůsobit potřebám trhu. Komise dále zmiňuje, že pokud se lidé budou zapojovat do energetických komunit, mohou ušetřit v přepočtu až 27 tisíc korun ročně.

Navzdory množství návrhů, které Akční plán přináší, zástupce českého byznysu nepřesvědčil. „Od začátku je jasné, že tento materiál je jen dalším zařikáváním,“ komentuje to ředitel strategie poradenské společnosti EGÚ Michal Macenauer.

„Chybí skutečná reflexe a přiznání pravdy, že fungl nová a dražší energetika musí zákonitě navýšit ceny, a to bohužel jen v EU. Můžeme to zakrývat, pokud jsme na začátku, ne když se nám blíží slibované horizonty,“ míní Macenauer.

Podle Macenauera by teď Evropské unii nejvíce pomohlo zajistit si levné zdroje plynu pomocí dlouhodobých smluv. „Jenže to by EU musela uznat, že bude jak plyn, tak ropu dlouhodobě potřebovat a že může jen pomalu snižovat jejich využití,“ uvádí Macenauer. „Důležité je také umravnit systém povolenek stanovením koridoru, ve kterém se bude cena pohybovat,“ dodává.

Podobně to vidí hlavní ekonom Svazu průmyslu a dopravy ČR Bohuslav Čížek.

„Opatření, které by mohlo pomoci zastavit a potažmo snížit náklady průmyslovým podnikům na energii, je například zavedení cenového pásma pro emisní povolenku,“ uvádí Čížek.

„V Akčním plánu jsou prezentována prohlášení a návrhy, které neslyšíme poprvé a jejich efekt je málo hmatatelný. Potřebujeme řešení, která přinesou co nejrychlejší úlevu od vysokých cen. Průmysl a jeho konkurenceschopnost jsou ohrožené již nyní,“ dodává ekonom.

Taktická chyba firem

„Redukovat diskusi o cenách energií na téma povolenek je minimálně takticky chyba,“ uvádí analytik institutu Europeum Filip Křenek. „Pokud uvažují české firmy stále hlavně tímto způsobem, tak se obávám, že se i po dvaceti letech v EU nedokázaly zorientovat v tom, jak se společná evropská pravidla tvoří.“

Podle Křenka je vliv emisní povolenky na cenu menší, než by se mohlo zdát. U elektřiny představuje asi pětinu ceny. Zhruba stejně velkou část tvoří daň z přidané hodnoty, kterou Akční plán navrhuje snížit. Křenek dále upozorňuje, že při zastropování cen povolenek by Česko přišlo o miliardové příjmy z nich, které může investovat do moderní čisté energetiky.

„Zrušení nebo zastropování ceny emisní povolenky by mělo na ceny energií v EU krátkodobý efekt, ale neřeší strukturální problémy energetického trhu. Dlouhodobě by takový zásah oslabil signál pro investice do nízkoemisních zdrojů energie, což by mohlo zvýšit závislost na fosilních palivech a učinit EU zranitelnější vůči podobným cenovým šokům, jako jsme zažili v roce 2022,“ dodává analytik.

Zdroj: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/povolenky-eu-energie-akcni-plan.A250327_162355_ekonomika_ven?zdroj=sph_hp